

BREU APROXIMACIÓ A
Tirant lo Blanc de Joanot Martorell

Curs 2011-2012
1r B Batxillerat

Si, com Borges, entenem la literatura com un motiu de felicitat i com un fet estètic que ens proporciona benestar, caldrà que ens endinsem en la lectura que tenim al davant per tal de poder-la conèixer i trobar-hi tots aquells elements estètics que conté –o no– qualsevol text literari. Així, serem capaços d'entendre'l perquè, seguint amb l'ideari de Borges, no hi ha pitjor por, que la por de no entendre allò que llegim, sentim o veiem.

Igualment, si acceptem que la literatura és un joc del llenguatge, no hem de tractar-la com un element científic: podem trobar-hi múltiples interpretacions i totes seran bones.

➤ LA NOVEL·LA CAVALLERESCA

La novel·la cavalleresca és un dels gèneres sorgits al segle XV fruit de la interrelació entre la realitat i la ficció que té com a antecedents literaris l'anomenada “matèria de Bretanya” i els llibres de cavalleries.

La literatura catalana compta amb dues novel·les cavalleresques importants: l'obra anònima *Curial i Güelfa* i *Tirant lo Blanc*, de Joanot Martorell.

Els antecedents

La novel·la medieval naixia articulada a l'entorn del *roman*, narració en vers octosil·làbic, dirigida a les classes elevades de la societat, que tenia per protagonistes membres de la noblesa i explicava aventures d'un cavaller, reflex de l'ideal feudal. Els *romans de la matèria de Bretanya* o novel·les del *cicle artúric* més cèlebres i populars són el *Romanç de Tristany i Isolda* i les composicions de l'autor Chretien de Troyes.

A partir d'aquí, el *roman* genera la *novel·la de cavalleries* (o *llibre de cavalleries*) que narra les aventures d'un cavaller errant: són aventures de caràcter inversemblant que reproduïxen un ambient de fantasia i de somni. Aquest gènere es desenvolupà fonamentalment en la literatura castellana amb obres com *Amadís de Gaula* i *Palmarín de Inglaterra*.

Al llarg dels segles XIII i XIV la matèria de Bretanya es tradueix a diverses llengües - entre elles al català- i més endavant apareixen textos de redacció original: alguns autors catalans escriuen en vers occitanitzant novel·les artúriques com ara *Blandín de Cornualles*.

Però la veritable aportació de la literatura catalana es verifica a la segona meitat del segle XV: partint dels formats anteriors, dues grans novel·les catalanes -el *Curial* i el *Tirant*- desenvolupen una narrativa original, en prosa, que tot potenciant els recursos i les estructures narratives de la novel·la de cavalleries, dóna cabuda a una visió plural, real, de la vida i de la societat: **la novel·la cavalleresca**. [vid. Annex 1]

➤ JOANOT MARTORELL: CAVALLER I ESCRIPTOR

Joanot Martorell neix a Gandia a començament del segle XV, d'una família de la petita noblesa. El conjunt d'informacions que ens han arribat el dibuixa com un cavaller bregós (més de dits que de fets), amant del luxe i del cerimonial, orgullós, i molt sensible al seu estament: la cavalleria.

Les lletres de batalla conservades, signades per Martorell, presenten una redacció literària tan elegant com les incorporades a la novel·la.

Diversos afers d'armes el condueixen fins a Anglaterra (1438-39) i també a Portugal. Posteriorment viatja a Nàpols (1454) on possiblement es relacionaria amb el rei Alfons el Magnànim.

Morí el 1465, deixant redactat el *Tirant lo Blanc*.

Així, l'obra literària de Martorell inclou a més del plec de lletres de batalla, un breu relat abandonat *Flor de cavalleria* i una novel·la llarga: *Tirant lo Blanc*, considerada per Dámaso Alonso la *primera novel·la europea moderna*, perviu envoltat d'algunes problemàtiques (autoria, datació, intenció literària...) que es plantegen a la dedicatòria. [vid. Annex 2]

➤ *TIRANT LO BLANC*: CARACTERÍSTIQUES GENERALS

L'autoria

Ara com ara, encara no es té la certesa absoluta sobre aquesta qüestió. Tradicionalment, s'havia cregut que l'autoria del *Tirant* era compartida per Joanot Martorell i Martí Joan de Galba. Però del 1990 ençà s'ha imposat l'opinió que l'autoria recau exclusivament en Martorell. El canvi de parer del doctor Martí de Riquer (el més ferm estudiós del *Tirant*) i les troballes biogràfiques de Chiner (que ha trobat l'únic full manuscrit del *Tirant* que no pertany als manuscrits de Galba) són els fonaments d'aquesta línia de pensament.

Sembla, doncs, que el gran mèrit de Martí Joan de Galba és haver pres els originals i, creient en les possibilitats del text, conduir-lo fins a la impremta.

Cronologia: datació i edició

Martorell, a la dedicatòria, afirma que comença l'obra el *dos de giner de mil quatre-cents e seixanta*. El problema radica en la data d'acabament, òbviament anterior a 1495, mort de Martorell. Com que, d'altra banda, els episodis històrics al·ludits com el setge de Rodes o la caiguda de Constantinoble, s'inclouen en aquest període, són aquests, 1460-1465, els anys admesos com a l'època de redacció. Després, caldrà esperar més de trenta anys, fins que la novel·la es doni a conèixer a través de la impremta i amb un èxit provat. Dues edicions abans d'acabar el segle: 1490/1497.

Intencionalitat

El *Tirant* s'inicia com un tractat de cavalleria i tota la primera part, la que succeeix a Anglaterra, és una apoteosi del món cavalleresc. En un moment en què aquest grup va perdent pes en la dinàmica social davant d'altres forces econòmiques, Martorell, com el seu cunyat A. March, insisteix a defensar la categoria i el rang que correspon al seu estament. I quan anuncia que redacta *los molt insignes actes de cavalleria d'aquell tan famós cavaller* [...] *Tirant lo Blanc*, s'afanya a confesar-nos el mòbil: ***no volent-ne sinó la sola honor de la cavalleria***.

Estructura narrativa

Tirant lo blanc és una novel·la cavalleresca que narra les aventures d'armes i d'amor del cavaller Tirant, al servei d'un ideal magnífic pel qual sospirava la societat cristiana del segle XV: alliberar l'Imperi Grec, Constantinoble, del setge dels turcs, i expressa l'ideal del cavaller d'acord amb una mentalitat que és fonamentalment medieval. Es tracta d'una novel·la complexa, alhora de cavalleria, cortesana, militar, eròtica i, en cert sentit, psico,lògica, i el seu to versemblant i creïble la fa clarament diferent de les novel·les de cavalleria típiques de l'edat mitjana i, en certa manera, inaugura una nova manera de reflectir el to cavalleresc i se'ns apareix amb un innegable modernitat. D'altra banda, és una obra amb un argument variat i ric en registres i constitueix una lectura agradable i divertida. És una de les millors novel·les europees del moment.

La narració comença amb una lletra al rei expectant Ferrando de Portugal, en què Martorell afirma que *Tirant lo Blanc* és en realitat la traducció d'una novel·la anglesa que ell va fer al portuguès i posteriorment al valencià a petició de l'infant. Aquesta afirmació només es pot entendre com una ficció literària pròpia de l'època. Immediatament després ve el pròleg que constitueix una exaltació de l'orde de cavalleria i on es proposa Tirant com a model de cavaller, les aventures del qual s'expliquen a continuació.

Està narrada en tercera persona per un narrador bastant discret, encara que hi ha també alguns narradors interposats en alguns episodis. Es tracta d'una novel·la tancada, discursiva i linial i amb una trama de gran varietat temàtica i argumental que és un dels seus màxims atractius, gràcies a la presència d'alguns elements fantàstics, escenes d'estratègia militar, fets històrics, i tocs d'humor i sensualisme. Un conjunt de gran riquesa en què l'autor barreja elements de la realitat, la història, la imaginació o la literatura, viscuts per uns personatges vius i complexos. D'altra banda, l'estil respon al to dels episodis: des del greu i seriós de les escenes cavalleresques i militars o les lletres de batalla fins al viu, fresc i intencionat dels episodis més humorístics i eròtics.

La novel·la està formada per una dedicatòria, un pròleg i un colofó [vid. Annex 2], a banda del gruix de la narració que no té cap més estructura que la que li donen els 437 capítols que la formen. Tot i això, és tradició dividir-la en cinc parts que corresponen als cinc llocs geogràfics en què es desenvolupa l'acció. Totes tenen una doble línia argumental (armes/amor), unida per una trama única que segueix la vida del protagonista.

PARTS	CAPÍTOLS	SELECCIÓ PAAU
1. Tirant a Anglaterra	I-XCVII	X, XI, XII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXI, XXXII, LX, LXI, LXII, LXIII, LXIV, LXV, LXVI, LXVII, LXXXV,
2. Tirant a Sicília i a Rodes	XCVIII-CXIV	XCVIII, XCIX
3. Tirant a Constantinoble	CXV-CCXCVI	CXVIII, CXXVI, CXXVII, CLVII, CLXIII, CLXIV, CLXXXIX, CCXXXI, CCXXXIII, CCLX, CCLXI, CCLXII, CCLXXXIII
4. Tirant al nord d'Àfrica	CCXCVII-CDVII	-
5. Tirant torna a l'Imperi Grec. Final	CDVIII-CDLXXXVII	CDXXXIV, CDXXXV, CDXXXVI, CDXXXVII

Resum argumental

Tirant lo Blanc narra les aventures del cavaller bretó Tirant, des de la seva joventut abans de ser cavaller fins després de la seva mort. Es tracta d'una mena de relat iniciàtic quan Tirant es prepara per ser cavaller, cosa que succeeix a Londres. I, posteriorment, l'acció es desplaça d'Anglaterra a França, a Rodes, a Sicília i, sobretot, a Constantinoble a fi de lluitar contra els turcs. Aquí és on esdevenen els fets més substanciosos de la novel·la, entre els quals els amors entre Tirant i Carmesina. Després l'acció es trasllada al nord d'Àfrica, on una tempesta va arrossegar-hi la nau de Tirant. L'obra es tanca una altra vegada a l'imperi grec, on moren els dos enamorats. [vid. Annex 3 i 4]

La novel·la barreja hàbilment esdeveniments i personatges reals i imaginaris, així com fets d'armes, intrigues sentimentals, descripcions minucioses i llargs parlaments, sense faltari-hi l'element humorístic.

➤ LES FONTS DE LA NOVEL·LA

Els autors medievals i fins i tot renaixentistes entenien el concepte d'autoria d'una manera diferent a l'actual. Els medievals copiaven -"plagiaven" - i reutilitzaven tot allò que convenia als seus propòsits d'una manera natural. Però a més, a qualsevol obra -segons la mentalitat medieval- li era exigible la transmissió del coneixament obtingut de les fonts i tot un cúmul de cultura llibresca que passava així de generació en generació.

Al *Tirant* hi trobem la influència de diverses fonts:

- Clàssiques: les trobem en els models de vida dels personatges reals, de tècniques militars, de tractament del tema amorós... Apareixen Sèneca, Ovidi i d'altres que se citen explícitament. Per exemple es poden establir semblances entre Carmesina i l'Helena de les *Històries troianes*.

- Artúriques: especialment en tot allò que afecta a la cavalleria i al combat singular. N'és un bon exemple el *Guy de Warwick* que és el pal de paller de la primera part. Es tracta de l'obra anglesa que Martorell va traduir o adaptar com a *Guillem de Varoic* i que va poder consultar en la seva estada a Anglaterra a la Biblioteca Reial d'Enric VI i que constituí una primera obra de l'autor, utilitzada més tard com a motor d'arrencada del *Tirant*. Es tracta d'una obra sobre un heroi nacional anglès destinada inicialment a lloar les excel·lències d'un llinatge.
- Doctrinals: *El llibre de l'orde de cavalleria* de Lull destaca i es fa ben present a la primera part.
- Les cròniques: especialment la de Desclot i Muntaner, de les quals també pren la dimensió oral.
- La predicació: aporta un caràcter de divulgació, d'instrucció pràctica i delitosa que compta amb la simpatia de Martorell. Inspira els sermons, els consells morals, els passatges i les pràctiques eròtiques que els predicadors criticaven amb gran punt d'honor però sense estalviar detalls. Eiximenis, n'és un exemple.
- La lírica culta: hi apareixen els trobadors com Cerverí de Girona però també March i, sobretot Corella amb els epitafis del *Leànder i Hero* o el recurs del mirall i el passatge del negre Lauseta que Martorell pren de la *Tragèdia de Caldesa*.

➤ TRETOS QUE FAN DEL *Tirant* UNA NOVEL·LA MODERNA

Vargas Llosa va considerar el *Tirant* una **novel·la total** pel fet d'incloure moltes obres reunides en una sola perquè conté elements de la novel·la de cavalleria, històrica, militar, de costums, eròtica i fins i tot psicològica i realista.

A més, s'ha qualificat com la **primera novel·la moderna** per aquests trets:

- VERSEMBLANÇA: la voluntat de reflectir la realitat condiciona el comportament dels personatges i el decurs de la narració: la caracterització dels protagonistes, l'evolució psicològica, les actuacions que realitzen, la manera de expressar-se i el marc geogràfic i històric que els envolta. *Tirant*, com tots els altres personatges de la novel·la, és un personatge inspirat en la realitat. El que és i el que fa es pot explicar mitjançant la lògica i la raó, no hi intervenen la màgia ni la fantasia.
- EL TO D'IRONIA I HUMOR presents a la novel·la eren impensables en els llibres de cavalleries d'ascendència artúrica. Martorell mai no tracta d'una manera irònica els afers considerats importants i solemnes (les cavalleries, les proeses de *Tirant*, els episodis militars són narrats seriosament). Ara bé, quan l'acció se centra en la vida quotidiana i en les intrigues amoroses, la narració sovint esdevé irònica i humorística. En aquests passatges, l'autor reflecteix l'ambient de la noblesa valenciana del seu temps que coneix bé i que retrata des d'una òptica pintoresca i divertida.
- LA FORTA CÀRREGA SENSUAL I ERÒTICA de les descripcions d'escenes amoroses entre els personatges de la novel·la que, a més, contrasten amb el to seriós dels afers solemnes.

- ADEQUACIÓ DEL REGISTRE DELS PERSONATGES. La novel·la combina dos estils: el solemne i culte i el col·loquial i directe. El to solemne està subjecte a la prosa renaixentista i a la “valenciana prosa”, amb el qual els personatges fan grans parlaments, lamentacions, rèpliques com ara el plany de Carmesina sobre el cos mort de Tirant. D'altra banda, l'estil col·loquial i directe, ple d'expressions familiars, jocs de paraules i exclamacions, amb els quals s'estableixen els diàlegs entre els personatges. Les intervencions desimboltes de la donzella Plaerdemavida en són una bona mostra.

*****

Tal com s'ha dit, la novel·la cavalleresca -*Tirant lo Blanc, Curial i Güelfa* - és nodreix dels Llibres de cavalleries (*roman courtois*) - *Tristany i Isolda, Lancelot, Amadís de Gaula* - que alhora s'inspira en la Cancó de gesta - *Chanson de Rolan, Poema del Mio Cid, Infantament de Jaume I-*. Amb tot, només remarcaré les diferències entre els llibres de cavalleries i les novel·les cavalleresques, que és allò que pot ser-nos útil a l'hora de comentar el *Tirant*.

Llibres de cavalleries	Novel·les cavalleresques
1. Els herois tenen virtuts i capacitats molt per sobre del normal (p. Ex. Poden lluitar alhora contra cent enemics)	1. Els herois, encara que siguin virtuoses i molt valents, tenen virtuts i capacitats normals.
2. Els herois no tenen mai debilitats ni malalties.	2. Els herois tenen comportaments i sentiments (por, mandra, infidelitat,...) o malalties humanes.
3. Al costat d'escenaris reals, molts dels esdeveniments passen en llocs allunyats geogràficament i són països exòtics.	3. Els escenaris són reals i coneguts pel lector o, si no, són semblants a escenaris reals.
4. No hi apareixen protagonistes reals o bé són molt idealitzats.	4. Hi apareixen personatges reals que tothom coneix o pot identificar.
5. No hi ha episodis històrics o, si hi són s'idealitzen.	5. Hi ha episodis històrics coneguts i documentats.
6. Hi ha elements meravellosos i fantàstics (dracs, fades, encantaments...)	6. Absència d'elements meravellosos o fantàstics.
7. El temps narratiu és molt llunyà i molt poc concret.	7. El temps narratiu és proper al lector de l'època i molt concret.
8. Aquest tipus d'obres apareixen des del segle XII fins al XV. (<i>Matèria de Bretanya</i>)	8. Obres pròpies dels segles XV i XVI (<i>Tirant lo blanc, Curial i Güelfa</i>)

- DEDICATÒRIA

A honor, llaor e gloria
De Nostre Senyor Déu Jesucrist
e de la gloriosa sacratíssima verge Maria,
mare sua, senyora nostra, comença la lletra
dels present llibre apellat *Tirant lo Blanc*,
dirigida per Mossèn Joanot Martorell,
cavaller, al sereníssimo
Príncep Don Ferrando de Portugal.

- COLOFÓ (CLOENDA DEL LLIBRE)

Aquí feneix lo llibre del valerós e estrenu cavaller Tirant lo Blanc, príncep e Cèsar de l'Imperi grec de Constantinoble, lo qual fon traduït d'anglès en llengua portuguesa, e après en vulgar llengua valenciana, per lo magnífic e virtuós cavaller Mossèn Joanot Martorell, lo qual, per mort sua, no en pogué acabar de traduir sinó les tres parts. La quarta part, que és la fi del llibre, és estada traduïda, a pregàries de la noble senyora Dona Isabel de Lloris, per lo magnífic cavaller Mossèn Martí Joan de Galba; e si defalt hi serà trobat, vol sia atribuït a la sua ignorància; al qual Nostre Senyor jesucrist, per la sua immensa bondat, vulla donar, en premi de sos treballs, la glòria de paradís. E protesta que si en lo dit llibre haurà posades algunes coses que no sien catòliques, que no les vol haver dites, ans les remet a correcció de la santa catòlica Església.

FON ACABADA D'EMPREMTAR LA PRESENT OBRA
EN LA CIUTAT DE VALÈNCIA, A 20 DEL MES
DE NOEMBRE DE L'ANY DE LA NATIVITAT DE
NOSTRE SENYOR DÉU JESUCRIST 1490.

❖ TIRANT A ANGLATERRA

- Aquesta anomenada primera part conté tres nuclis ben definits: les gestes de Guillem de Varoic, Tirant a l'ermita i el relat de les festes d'Anglaterra. El fet que Tirant, l'heroi, sigui present pertot és el que dóna cohesió al relat.
- Els primers capítols són una barreja de novel·la i tractat de cavalleries.
- Tot i que la història s'inicia amb el relat de Guillem de Varoic, en realitat es tracta d'una altra novel·la, ampliació d'una narració de Martorell inspirada en el *Guy Warwick*, pel que fa al personatge del comte-ermità; i en el *Llibre de l'orde de cavalleries* de Ramon Llull, pel que fa a la trobada de Tirant amb ell i els consells que li dóna. De tot plegat, Martorell en fa una recomposició per tal d'incorporar-la al *Tirant*.
- S'explica la formació del cavaller: primer teòrica, de la mà de l'ermità i els seus consells, i després pràctica amb la narració dels combats individuals que protagonitza.
- Tirant es presenta com un cavaller singular en un món magnífic que respon a la realitat de la cavalleria del segle XV, amb tots els seus formalismes i la seva magnificència.
- Tirant és un personatge psicològicament ric i la novel·la és la seva biografia, com les que s'escriuen al XV. Per això, comença amb el seu naixement com a cavaller a Anglaterra i ofereix el període de la seva formació cavalleresca. És el cavaller valent, hàbil en l'ús de les armes i acostumat al cerimonial cavalleresc. Invencible perquè s'esforça però amb debilitats pròpies de l'ésser humà (el fereixen en combat, pateix,...). Torna a Bretanya fet un cavaller : lloat, experimentat i famós.
- És la primera vegada en la literatura europea que s'explica l'origen de la cavalleresca Orde de la Garrotera (amb rerefons històric real).
- Tot i que el to general d'aquesta part és seriós, s'hi poden trobar algunes mostres de caràcter irònic i divertit. I l'episodi del fermall amb la Bella Agnès anuncia l'erotisme i el sensualisme que apareixeran de forma tan brillant posteriorment.

❖ TIRANT A SICÍLIA

- Aquesta "segona part" arriba a l'escenari mediterrani de Sicília i de l'illa de Rodes.
- La narració pren el to fonamentalment militar i cavalleresc però també sensual i divertit: d'una banda, Tirant, el cavaller singular, es converteix en estratègia militar i, en aquest àmbit, la novel·la aporta el relat d'algunes estratègies militars que inclouen el valor i la decisió, però també l'engany i la traïció; d'altra banda, els amors del príncep Felip de França i la princesa Ricomana són el marc argumental d'escenes cortesanes divertides on Tirant es mostra com el perfecte cortesà (la seva habilitat farà possible el matrimoni entre Ricomana i Felip).
- També aquí es fan visibles les lectures de Martorell: *Les mil i una nits* o narracions del XIII.

❖ **TIRANT A CONSTANTINOBLE**

- És la part més llarga, més complexa i més important: aquí apareixen totes les característiques de la novel·la.
- La narració es desenvolupa en una successió d'escenes bèl·liques, cortesanes, amoroses i eròtiques narrades amb el to que li és propi: greu i seriós en la cerimonia i el combat; i desvergonyat i divertit, en la complicitat i l'engany. Adequació de registres en un món de ficció que es presenta amb una gran voluntat de realisme.
- Des del punt de vista argumental, la novel·la progressa seguint dos eixos: el militar i l'amorós.
  - El militar narra la campanya bèl·lica de Tirant contra els turcs amb molts detalls de l'art militar de l'època (des de lletres de batalles fins a setges, de batalles campals a traïcions,...)
  - L'amorós narra les relacions de Diafebus-Estefania, Hipòlit-Emperadriu i Carmesina-Tirant; aquesta última relació amb la participació enfrontada de Plaerdemavida i la Viuda Reposada. Aquí es tracta la complexitat del comportament humà en una cort imperial que s'omple de corredisses pel palau i d'escenes eròtiques.

❖ **PART FINAL: TIRANT TORNA A CONSTANTINOBLE**

- Amb el parèntesi africà, Tirant ha expiat la falta que ha comès en desconfiar injustament de Carmesina.
- La novel·la torna a seguir els dos fils argumentals de la "tercera part":
  - L'alliberament de l'imperi i el somni d'una Constantinoble cristiana.
  - Els amors de Tirant i Carmesina (i també els dels altres personatges)
- Es narra aquí l'aventura més fantàstica del llibre: la del cavaller que naufraga en una illa i desencanta una donzella en forma de drac.
- El més remarcable d'aquesta part són els episodis que resolen la relació dels dos joves, amb un final inusual en els llibres de cavalleries i amb escenes de gran vivacitat i imatges de gran sensibilitat i delicadesa. Aquí es fa clarament constatable la presència literària de Roís de Corella.

EN DEFINITIVA, Joanot Martorell demostra la seva gran personalitat i amb materials literaris, històrics i molts altres derivats de la personal observació de la realitat, ofereix un llibre versemblant, ric, complex, variat i divertit: *Tirant lo blanc*.

Relació dels capítols de lectura prescriptiva fixats pel Departament d'Educació per al curs 2012-2013:

- X. La resposta definitiva que l'ermità féu al Rei.
- XI. Les gràcies que lo rei d'Anglaterra fa a l'ermità.
- XII. Com lo rei anglès donà llicència a l'ermità que anà a fer les magranes compostes.
- XXVIII. Com lo rei d'Anglaterra se casà ab la filla del rei de França, e en les bodes foren fetes molt grans festes.
- XXIX. Com Tirant manifestà son nom e son llinatge a l'ermità.
- XXX. Com Tirant demanà a l'ermità en què pensava.
- XXXI. Com Tirant pregà a l'ermità que li volgués dir quina cosa era l'orde de cavalleria.
- XXXII. Com l'ermità llegí un capítol a Tirant, del llibre nomenat Arbre de batalles.
- LX. Les paraules que Tirant dix al cavaller qui es combatia, com lo tingué vençut.
- LXI. La resposta que Tirant féu al senyor de les Vilesermes quan li demanà lo fermall que la bella Agnès li havia dat.
- LXII. Lletra de batalla tramesa per lo senyor de les Vilesermes a Tirant lo Blanc.
- LXIII. Com Tirant demanà de consell a un rei d'armes sobre la lletra del senyor de les Vilesermes.
- LXIV. Lo consell que Jerusalem, rei d'armes, donà a Tirant lo Blanc.
- LXV. Com lo senyor de les Vilesermes devisà les armes.
- LXVI. Lo raonament que lo rei d'armes, com a jutge de la batalla, féu als dos cavallers.
- LXVII. Com fon feta la batalla de Tirant ab lo senyor de les Vilesermes.
- LXXXV. Com fon instituïda la fraternitat de l'orde dels cavallers de la Garrotera.
- XCVIII. Com Tirant ab sos companys partiren de l'ermità e tornaren en llur terra.
- XCIX. Com lo Mestre de Rodes, ab tota la religió, fon delliurada per un cavaller de l'orde.
- CXVIII. Com Tirant fon ferit en lo cor ab una fletxa que li tirà la deessa Venus perquè mirava la filla de l'Emperador.
- CXXVI. Com Tirant satisféu en les raons que l'Emperador li demanava.
- CXXVII. Com la Princesa conjurà a Tirant que li digués qui era la senyora qui ell tant amava (fins a "Llavors ella hagué plena notícia que per ella se faia la festa, e fon molt admirada que sens parlar pogués hom requerir una dama d'amors" –pàg. 405).
- CLVII. Com lo Soldà ordenà les sues hosts, e com començà la batalla.
- CLXIII. Lo somni que Plaerdemavida féu.
- CLXIV. Lo consell que los mariners donaren a Tirant.
- CLXXXIX. Les grans festes que l'Emperador féu fer per amor dels ambaixadors del Soldà (fins a "L'Emperador prorrogà lo torneig per a l'endemà." –pàg. 630)
- CCXXXI. Com Plaerdemavida posà a Tirant en lo llit de la Princesa.
- CCXXXIII. Rèplica que fa Tirant a Plaerdemavida.
- CCLX. Resposta feta per l'Emperadriu a Hipòlit.
- CCLXI. Com Hipòlit mostra de paraula la contentació que té de sa senyora.
- CCLXII. Rèplica que fa l'Emperadriu a Hipòlit (fins a "...que si aquest delit li llevam seria poca admiració no aumentàs la sua malaltia en major grau que no és." –pàg. 760).
- CCLXXXIII. Ficció que féu la reprovada Viuda a Tirant (fins a "...e la ignorància de la Princesa donà lloc a la malícia de la Viuda." –pàg. 805).
- CDXXXIV. Com Tirant anà a Contestinoble per parlar ab l'Emperador.
- CDXXXV. Gràcies d'amor que fa Tirant a la Reina.
- CDXXXVI. Com Tirant vencé la batalla e per força d'armes entrà en lo castell.
- CDXXXVII. Reprensió d'amor que fa la Princesa a Tirant.

(La citació de pàgines es refereix a l'edició de Martí de Riquer, Barcelona: Ariel, 1979.)